

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Чижевська Л. В., д-р екон. наук, професор,
e-mail: chizhev@ztu.edu.ua

Федорова О. С., здобувач вищої освіти,
e-mail: fedorovaos@ukr.net

Державний університет «Житомирська політехніка»

Чебан Ю. Ю., канд. екон. наук, доцент,
e-mail: heban@mnaui.edu.ua

Чорна С.С., здобувач вищої освіти
e-mail: snezhanachornaya7@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Окреслено зміст і важливість договірної роботи у воєнний та післявоєнний період. Визначено основні кроки укладання договору. Накреслено основні напрями внутрішнього контролю договірної роботи.

Ключові слова: договір, договірна робота, контроль, журнал реєстрації договорів.

Господарська діяльність підприємств продовжується в період воєнного стану та має бути продовженою (відновленою) у післявоєнний період. Саме тому особливості організації договірних відносин та підписання договорів є і залишиться важливою ділянкою організаційно-облікової роботи.

Господарським договором є документ, що підтверджує ту або іншу господарську операцію, захищає інтереси підприємства, дозволяє контролювати розрахунки. Процес формування та укладання договору має бути опосередкованим особливостями обліку, права, контролю та оподаткування предмету договору. В іншому випадку можуть мати місце втрати у вигляді штрафних санкцій із боку контрагента за невиконання договірних умов або фінансових санкцій контролюючих органів.

Договірні відносини підприємства регулюються такими основними законодавчо-нормативними документами як Господарський кодекс України та Цивільний кодекс України [1, 2].

Враховуючи всі особливості, ми узагальнили основні кроки укладання господарського договору, якими є: збір та аналіз інформації про контрагента; визначення виду договору та нормативне його регулювання; визначення форми договору; перевірка наявності у договорі істотних умов; встановлення строків дії договору; аналіз умов забезпечення виконання договору; зазначення відповідальності сторін; відображення порядку та строків розрахунків; зазначення форс-мажорних обставин; перевірка переліку первинних та інших документів, які мають супроводжувати виконання договору тощо.

Ми рекомендуємо розробити та затвердити внутрішній документ, який має регламентувати договірну роботу на підприємстві. Це може бути наказ по підприємству або внутрішнє положення. Цей документ має містити всі особливості договірних відносин, їхнє оформлення, порядок узгодження, візування, контроль, приклади видів договорів тощо, зокрема з врахуванням спеціальних нормативних актів, що притаманне будь-якому виду виробництва.

Візування договорів, як внутрішня процедура документообігу, має бути організоване керівництвом. Якщо договір підписує лише керівник, то це свідчить про низьку ефективність внутрішнього контролю договірних відносин та їхнього обліково-інформаційного забезпечення на підприємстві. Візи на договорі будуть підтверджувати, хто саме перевіряв даний проєкт договору на відповідність тим або іншим питанням.

Рекомендуємо також призначити відповідального за реєстрацію договорів і ведення журналу реєстрації договорів. Такий журнал є довільної форми, але зазвичай містить порядковий номер і дату укладення договору; найменування та місцезнаходження контрагента; предмет договору; строки виконання та дії договору; інформацію про доповнення та зміни до договору.

Жоден нормативно-правовий документ не передбачає для суб'єктів господарювання проведення внутрішнього аудиту або ревізії договірних відносин. Разом з тим, контроль договірної роботи є взаємопов'язаним з її обліково-інформаційним забезпеченням. Тому що саме обліково-інформаційне забезпечення є основою для формування інформації про умови договору, про особливості його виконання, відображення в обліку, оподаткування та прийняття рішення щодо співпраці з суб'єктом договірних відносин надалі.

Ми узагальнили основні напрями внутрішнього контролю договірної роботи, які дозволять оптимізувати обліково-інформаційне забезпечення договірних відносин у майбутньому. Основними з них є:

- перевірка строків дії договорів;
- перевірка умов чинних договорів та визначення необхідності змін до них;
- збір та аналіз інформації про виконання договору;
- формування чи доопрацювання прикладу договору;
- перевірка довіреності на право підпису;
- контроль інформації про постійних чи нових контрагентів;
- контроль ефективності процедури узгодження та візування договорів;
- перевірка наявності обов'язкових умов у договорі, додатків та додаткових угод до договорів тощо.

Такі контрольні заходи сприятимуть виявленню позитивних та негативних напрямів договірної роботи та дозволять її планування більш ефективно.

Отже, сьогоденна ситуація в країні вимагає особливого підходу до договірних відносин, оскільки переважна більшість підприємств не можуть виконати своїх зобов'язань через воєнний стан й триватиме така ситуація у післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Abstract. The content and importance of contractual work in the war and post-war period are outlined. The main steps of concluding a contract are determined. The main areas of internal control of contractual work are outlined.

Keywords: contract, contractual work, control, journal of contract registration.

УДК 355.018:[338.432+33](477)

РУЙНІВНИЙ ВПЛИВ ВІЙНИ НА АГРАРНИЙ СЕКТОР І ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Шувар І. А., д-р с.-г. наук, професор,
e-mail: shuvaria@ukr.net

Корпіта Г. М., канд. с.-г. наук, доцент,
e-mail: korpita@ukr.net

Шувар Б. І., канд. екон. наук, доцент,
e-mail: bogdansh@ukr.net

Львівський національний університет природокористування

Шувар А. М., д-р с.-г. наук, професор
e-mail: antin@ukr.net

Західноукраїнський національний університет

Анотація. Війна росії проти України завдала значних втрат для економіки України загалом та у сфері сільського господарства зокрема. Тому аналіз витрат та їх характер, зумовлені бойовими діями, а також поточний економічний стан в Україні є актуальними для дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні впливу війни в Україні на стан сільського господарства та економіку країни загалом. Дослідженнями встановлено, що економіка України значною мірою залежить від агровиробництва, але через війну аграрний сектор зазнає величезних збитків. Показники вітчизняного загального експорту порівняно з довоєнним періодом зменшилися майже удвічі, сільськогосподарські угіддя та незібраний урожай становлять половину всієї структури ушкоджень у сільському господарстві. Через постійні бойові дії у фермерів немає можливості закупити корми та надати ветеринарні послуги сільськогосподарським тваринам, унаслідок чого вони гинуть. Важкий економічний стан агровиробництва пов'язаний із тимчасовою окупацією територій, зменшенням продуктивності сільського господарства, порушенням технологій вирощування культур, нестачею коштів та людських ресурсів, а також постійних військових дій, внаслідок чого сільськогосподарська інфраструктура зазнала небачених руйнувань. Ці причини впливають на внутрішній та зовнішній ринки, що позначається на стані світової продовольчої безпеки.